

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3028/2018. (II. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Pokol Béla* és *dr. Szalay Péter* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.III.169/2017/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselővel (dr. Csernus Tibor; 6000 Kecskemét, Klapka utca 6.) eljárva, a Kiskunfélegyházi Járásbíróság útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Kúria Bfv.III.169/2017/2. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállás szerint az indítványozó 2013. május 30-án feljelentést tett lopás bűntette miatt ismeretlen tettes ellen. A Kiskunfélegyházi Rendőrkapitányság a nyomozást megszüntette, mert megállapította, hogy a cselekmény nem bűncselekmény. A nyomozást megszüntető határozat ellen az indítványozó panasszal élt, amelyet a Kiskunfélegyházi Járási Ügyészség elutasított.
- [3] Az indítványozó ezt követően 2013. december 13-án pótmagánvádlóként fellépve vádindítványt nyújtott be a Kiskunfélegyházi Járási Ügyészséghez, amelyben a vádlottat nagyobb értékre elkövetett lopás bűntettével vádolta.
- [4] A Kiskunfélegyházi Járásbíróság 2.B.267/2013/27. számú végzésével a büntetőeljárást megszüntette. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Kecskeméti Törvényszék 2.Bf.9/2016/8. számú ítéletével a járásbíróság végzését megváltoztatta és a vádlottat az ellene lopás bűntette miatt emelt vád alól felmentette.
- [5] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a törvényszék ítélete ellen a bűnösség megállapítása miatt, azonban a Kúria azt elutasította. Az elutasító végzés indokolásában a Kúria arra hivatkozott, hogy az indítványban foglaltak alapján felülvizsgálatra nincs törvényes lehetőség. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 417. § (1) bekezdés I. pontja alapján a terhelt terhére kizárólag az ügyész jogosult felülvizsgálati indítvány benyújtására, a pótmagánvádló nem. A Kúria arra is rámutatott, hogy a Be. 416. § (4) bekezdés a)–d) pontjai határozzák meg azokat az eseteket, amelyek az (1) bekezdésben írt törvényi feltételek teljesülése esetén sem teszik lehetővé a felülvizsgálatot. A (4) bekezdés d) pontja pedig egyébként is kizárja a felülvizsgálatot, ha a kérelmet a terhelt terhére a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző anyagi jogszabálysértés miatt, pótmagánvád alapján indult eljárásban nyújtották be.
- [6] A felülvizsgálatra vonatkozó fenti szabályokat az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódó más törvények módosításáról szóló 2013. évi CLXXXVI. törvénnyel iktatta be a jogalkotó a Be.-be. Az új szabályozás 2014. január 1-jén lépett hatályba.
- [7] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, XXV. cikkének, XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogának, a XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogának, illetve a 28. cikknek sérelmére hivatkozva.
- [8] Indítványában előadta, hogy a felülvizsgálati kérelem benyújtásakor már jelezte, hogy a felülvizsgálati kérelmet a pótmagánvád benyújtása napján (2013. december 13.) hatályos Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja, továbbá a 417. § (1) bekezdés I./b) pontja alapján nyújtja be, mert a pótmagánvádas eljárás megindításakor hatályos szabályozás értelmében felülvizsgálati eljárás volt kezdeményezhető a pótmagánvádló részéről a terhelt terhére.

- [9] Kifejtette, hogy álláspontja szerint sérül a jogállamiság elve akkor, amikor az eljárás kezdeményezésekor hatályban lévő jogszabály utólagos megváltoztatása kapcsán esik egy olyan jogosultságtól, ami az eljárás megindításakor még megillette. A Kúria végzése korlátozta őt abban, hogy az Alaptörvény XXV. cikkében foglaltak szerint felülvizsgálati kérelemmel éljen.
- [10] Előadta, hogy az eljárásban kezdetektől fogva résztvevő jogalanyt az eljárás megindításakor megillető alapvető és lényeges jogosultsága fennáll az eljárás teljes ideje alatt, és amennyiben ezzel ellentétben mégis korlátozzák ezen eljárási jogosultságának gyakorlásában, akkor egyértelműen sértik az Alaptörvény általa megjelölt rendelkezéseit.
- [11] Figyelemre méltónak tartja továbbá, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta a felülvizsgálati kérelemben kimondottan a helyzet egyértelműsítése érdekében szerepeltetett „a pótmagánvád benyújtásának napján hatályos Be.” jelölést.
- [12] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [13] Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapozza. Az Abtv. hivatkozott szakasza alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [15] Megállapítható továbbá, hogy a Kúria döntése ellen nincs helye fellebbezésnek, az indítvány tehát e tekintetben megfelel a törvényi feltételeknek.
- [16] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőn belül terjesztette elő.
- [17] 3. Az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek viszont nem felel meg az alábbiak miatt.
- [18] Az indítvány az Alkotmánybíróság Abtv. 27. § szerinti hatáskörére, az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz és megjelöli Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Ezen kívül megjelöli a sérelmezett bírói döntést és kifejezetten kéri annak megsemmisítését.
- [19] Az indítvány a Kúria végzésével összefüggésben azonban egyetlen hivatkozott alaptörvényi rendelkezés tekintetében sem tartalmazza az alapjog sérelmének a lényegét, illetve ezzel összefüggésben alkotmányjogilag releváns érvelést sem fejt ki. Az indítvány továbbá arra vonatkozóan sem tartalmaz alkotmányjogilag releváns indokolást, hogy a konkrét bírói döntés minek folytán eredményezi a hivatkozott alaptörvényi rendelkezések sérelmét.
- [20] 4. Az indítványozó a Be. alkalmazott rendelkezéseivel összefüggésben sérelmezte, hogy a pótmagánvádas eljárás során megváltozott jogszabályi környezet következtében elesett egy olyan jogosultságtól – a felülvizsgálati kérelem benyújtásának lehetőségétől –, ami az eljárás megindításakor még megillette. Az indítványozó azonban sem a támadott jogszabály megsemmisítését nem indítványozta, sem az Alkotmánybíróságnak az egyedi ügyben alkalmazott jogszabály felülvizsgálatára vonatkozó hatáskörét nem jelölte meg.
- [21] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó Abtv. 27. §-ára alapított kérelme nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjaiban foglaltaknak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az indokolás hiánya {lásd pl. 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya.
- [22] Az Alkotmánybíróság a fentiek mellett azzal összefüggésben, miszerint az indítványozó a bíróság visszaható hatályú jogalkalmazását sérelmezve előadta, hogy a bíróságnak az eljárás megindításakor hatályos eljárási szabályokat kellett volna alkalmaznia, megjegyzi a következőket.

- [23] A Be. 11. §-a és 418. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati indítvány előterjesztésére vonatkozó jogosultság a jogerős ügydöntő határozat közlésének időpontjától illeti meg az arra jogosultakat, nem pedig az eljárás megindításakor.
- [24] Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján nem értelmezhető visszaható hatályú jogalkotásként a folyamatban lévő ügyeket érintő eljárási szabályváltozás, amikor az új törvényi rendelkezés valójában a jövőre szól; illetve nem értelmezhető visszaható hatályú jogalkalmazásként az ilyen rendelkezést alkalmazó bírói döntés sem (lásd 373/D/2010. AB határozat; ABH 2010, 2280, 2284; illetve 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [35]–[39]).
- [25] A jogorvoslathoz való joggal összefüggésben pedig ismételten hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint kizárólag a rendes jogorvoslati lehetőségekre terjed ki (lásd 3168/2017. (VII. 6.) AB végzés, Indokolás [24]; 3282/2017. (XI. 2.) AB végzés, Indokolás [34]; 3367/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [19]). A felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslati lehetőség – szabályainak változása azonban az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe, mert nem része az alkotmányos jogorvoslathoz való jognak.
- [26] Az Alaptörvény 28. cikke szintén nem tekinthető Alaptörvényben biztosított és védett jognak, tehát alkotmányjogi panaszt az egyéb feltételeknek való megfelelés esetén sem lehet arra alapítani.
- [27] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h* pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2018. január 30.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

[28] Nem tudom támogatni a többségi döntéssel hozott visszautasító végzést.

[29] 1. Visszautasítást csak akkor alkalmazunk, ha az indítványt illetően egyetlen része alapján sem tudunk érdemi vizsgálatot elvégezni és megállapítást megtenni. Amennyiben legalább egy részében ez a lehetőség fennáll, akkor ennek érdemi vizsgálata mellett az indítvány többi részét utasítjuk vissza. A jelen esetben a végzés tartalmaz is érdemi állítást az indítvány kérelmére, mely a bírósági eljárása kezdete után létrejött jogszabálymódosítással történt jogmegvonást sérelmezi (Indokolás [21]). Ebben állást foglalni azonban – még ha nem is ad helyt a kérelemnek az Alkotmánybíróság – csak érdemi határozatban lett volna lehetőségünk.

- [30] 2. Végigolvasva az indítványt és az indítvány-kiegészítést, illetve a három bírói döntést az ügyben, számomra a fő alkotmányjogi dilemmát az jelenti az ügyben, hogy az indítványozó panaszolja a bírósági eljárása megindításának napján a pótmagánvádlót még megillető felülvizsgálat indítványozási jogának időközbeni jogszabályváltoztatás révén történő megvonását. Álláspontja szerint a Kúria jogértelmezése felveti az alaptörvény-ellenességet, mert a B cikk (1) bekezdésből fakadó jogbiztonság elvből következik, hogy nem ezt kellett volna visszaható hatállyal alkalmazni, hanem a bírósági eljárás megindulásakor hatályos rendelkezést. Ezért kérte a kúriai döntés alaptörvény-ellenessé nyilvánítását és megsemmisítését.
- [31] Ezekre tekintettel számomra elfogadhatatlan a végzés indokolásának az az érvelése, mely szerint „[a]z indítványozó azonban sem a támadott jogszabály megsemmisítését nem indítványozta, sem az Alkotmánybíróságnak az egyedi ügyben alkalmazott jogszabály felülvizsgálatára vonatkozó hatáskörét nem jelölte meg.” (Indokolás [20]). Megítélésem szerint ez fel sem merült az ügyben, hisz nem a későbbi jogszabály-módosítás alaptörvényellenességét állítja az indítványozó, hanem azt, hogy a Kúria ezt az időközbeni módosítást visszaható hatállyal alkalmazta az ő korábban kezdődött bírósági eljárásában.
- [32] 3. Megítélésem szerint a jelen ügyben a testületünknek épp arról kellett volna döntenie, hogy ilyen esetben valóban visszaható hatályúnak minősül-e az a kúriai jogértelmezés és döntés, mely nem észleli az eljárás közbeni, jogszabály-módosítás révén létrejött jogmegvonást. Látni kell, hogy az alkotmánybírósági gyakorlat szerint a jogalkotónak alkotmányos lehetősége van arra, hogy a tartós jogviszonyokat illetően olyan jogszabály-módosításokat hozzon létre a jövőt illetően, melyek megváltoztatják a jogviszonyok alanyainak a jogait és kötelezettségeit anélkül, hogy ezzel a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát sértené. A mostani ügy arra adott volna módot a testületünknek, hogy megvizsgáljuk ezen általános gyakorlatunk helyességét a már folyamatban lévő bírósági eljárások esetében. Itt ugyanis a múltban biztosított jogok már megindult bírósági vitatása folyik, így e – sokszor évekig tartó – folyamaton belül az bírósági eljárási szabályok módosítása a múltban biztosított anyagi jogok elvesztéséhez is vezethet, és így nem egyszerűen a jövőt illetően jön létre a jogszabály-módosítás hatása.
- [33] 4. Különvéleményemben én úgy foglalom állást, hogy ezt a kiemelést meg kellett volna tennünk, és a visszaható hatályra vonatkozó általános gyakorlatunktól eltérően a bírósági eljárások esetén már ne érinthessék a megkezdett bírósági eljárásokat az időközben létrejött módosítások jogmegvonásai. Igazán megnyugtató azonban az lett volna, ha az Alkotmánybíróság teljes tagsága megvitatta volna ezt, és ez alapján megalapozottabban lehetett volna e kérdésben döntenie. A visszautasítás azonban rövidre zárta ezt, és az indítvány fő kérelmét érdemben nem is tárgyalta a testület.

Budapest, 2018. január 30.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

- [34] A különvéleményhez csatlakozom:

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1060/2017.

